EBÛ İSHÂK İBRÂHİM BİN EL-MÜVELLED

Suriye’nin Rakka şehrinde yetişen evliyâdan. İsmi, İbrâhîm bin Ahmed bin Muhammed bin el-Müvelled er-Rakkî olup, künyesi Ebü’l-Hasen’dir. Tasavvuf büyüklerindendir. Edeb, ahlâk ve sima olarak çok güzel idi. Va’z ve nasîhat ederek, insanlara Allahü teâlânın emir ve yasaklarını anlatır, onların müşküllerini hallederdi. Evliyâlık yoluna âit mes’elelerde, kendi zamanında yaşayan âlimlerin en üstünlerinden olup, fıkıh ve diğer ilimlerde de âlim idi. Cüneyd-i Bağdadî, Ebû Abdullah bin Cellâ, İbrâhim-i Kassâr, Abdullah bin Câbir ve başka zatlardan ilim öğrendi. 342 (m. 953)’de vefât etti.

Büyükler yoluna ilk girdiği sıralarda, yaşadığı bir hadîseyi şöyle anlatıyor: “Müslim-i Magribî’nin (radıyallahü anh)

ziyâretine gitmiştim. Mescidine vardım. O imam olmuş namaz kıldırıyordu. Fâtiha, tecvîd ilmine göre okunmamıştı. Kendi kendime,” Buraya gelmek için boşuna zahmet çekmişim” dedim. O gece orada kalıp, ertesi günü Fırat nehri kenarına gitmek için yola çıktım. Yol üzerinde bir arslanın yatmakta olduğunu gördüm. Yanından geçmekten çekinip geri döndüğümde, başka bir arslanın bana doğru gelmekte olduğunu fark ettim. Korkudan bağırdım. Muslim-i Magribî (radıyallahü anh) sesimi duyunca dışarı çıktı. Arslanlar kendisini görünce sakinleştiler. Onların kulaklarından tutup götürdü ve “Kim olursa olsun, benim misâfirim olan kimseye saldırmayın” buyurdu. Bana da dönüp; “Ey Ebû İshâk! Sizler zâhirinizi düzeltmekle meşgûl oluyor ve Allahü teâlânın mahlûkundan korkuyorsunuz. Biz ise batınımızı düzeltmekle meşgûl olduk ve mahlûklar bizden korkar oldu” buyurdu. Ben hatamı anlayıp tövbe ettim ve kendisinden özür diledim. Özrümü kabûl edip, bana iltifât etti. Ben de bu hadîseden sonra, görünüşe göre hüküm vermenin çok yanlış olduğunu, kendisinden ilim öğrenilecek zatta kusur aranırsa (görülürse) ondan hiç istifâde edilemiyeceğini anladım. Kendisinden ilim ve edeb öğrenilecek hakiki din âlimine tam teslim olmalı, onda bir noksan aranmamalıdır. Bütün kusur ve kabahatleri kendisinden bilmeli, her hal-ü kârda edebe riâyet etmelidir. Hocasının ilminden, feyiz ve bereketlerinden istifâde etmenin, ancak bu şekilde olduğunu düşünerek, bu yolda ilerlemek için gece-gündüz çalışmalıdır. Kolaylık vermesi için ve bunca ni’metlere kavuştuktan sonra mahrûm olmak felâketine düşmekten muhafaza etmesi için, ağlayarak Allahü teâlâya yalvarmalıdır)”

Ebû İshâk hazretleri, bundan sonra büyükler yolunda ilerlemek için çok çalıştı. Zamanla, ilim sahibi insanların, müşküllerini halledebilmek için kendisine müracaat ettikleri, derecesi çok yüksek bir zât oldu. İnsanlara va’z ederdi. İnsanlar, derin ma’nalı sözlerinden istifâde edebilmek için, kendisine akın ederlerdi. Her an Allahü teâlâyı düşünür, O’nunla meşgûl olurdu. Başlangıçta hocasının söylediği “İnsan, kalbini düzeltmek ile meşgûl olduğu zaman, mahlûklar ondan korkarlar” sözü, onda fazlası ile zuhur etmiş idi.

Birgün talebelerinden birisine elbisesinden bir parça hediye etmişti. O talebe, sahrada yalnız başına giderken, bir arslan gördü. Arslan hemen, saldıracak gibi dikkatle baktı. Sonra yüzünü toprağa sürdü ve yavaşça oradan ayrılıp gitti. O kimse, hocasının elbisesinden bir parçanın üzerinde bulunduğunu, arslanın bakınca o parçayı gördüğünü hatırladı. O kumaş parçasının sahibi olan mübârek hocası hürmetine, arslanın kendisine saldırmadığını anlayıp, Allahü teâlâya şükretti. Hocasına olan muhabbet ve bağlılığı, daha da arttı.

Ebû İshâk İbrâhîm bin el-Müvelled’in (radıyallahü anh) rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte, Peygamber efendimiz (aleyhisselâm), Hazreti Ebû Hüreyre’ye buyurdu ki: “Yâ Ebâ Hüreyre! Vera’ sahibi ol! İnsanların en âbidi olursun. Kanâat sahibi ol! İnsanların en çok şükredeni olursun. Kendin için istediğini, insanlar için de iste! Kâmil mü’min olursun. Sana komşu olanlarla iyi komşuluk yap! Hakikî müslüman olursun. Gülmeyi azalt! Şüphesiz ki çok gülmek kalbi öldürür.”

Ebû İshâk bin el-Müvelled (radıyallahü anh) buyurdu ki: “Allahü teâlânın Zümer sûresi 54. âyet-i kerîmesinde, “Başınıza azâb gelip çatmadan (tövbe edip) Rabbinize dönün. O’na hâlis ibâdet edin, sonra kurtulamazsınız” buyurduğunu ve Allahü teâlâya kavuşacak yolu bildiği halde, Allahü teâlâdan başkası ile meşgûl olana çok taaccüb ederim (şaşarım)”

“Bir kimse Allahü teâlânın emir ve yasaklarından birini nefsi için yaparsa, o ameli ya kabûl olunur veya kabûl olunmaz. Ama, o ameli yapmağa kalkarken Allah için niyet ederse, o amelin kabûl olunacağı şüphesizdir.”

“Yapılan ibadetin tadı ihlâs iledir, ihlâs ile yapılan ibadet, kalbe, rûha rahatlık ve lezzet verir. Ucb (kendini ve amelini beğenmek kötülüğü) olursa bu tad kalmaz.”

“Yemekte edeb odur ki, yemek ancak zarûret olduğu zaman yenir. Her zaman yenmez.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 364

2) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 362

3) Tabakât-ül-Kübrâ cild-1, sh. 115

4) Tezkiret-ül-evliyâ cild-5, sh. 63

5) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 410

6) Nefehât-ül-üns sh. 262